

ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය වැවිලි සංස්ථාවේ 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය හා එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ ආදායම් ප්‍රකාශනය, ස්කන්ධ වෙනස්වීම් ප්‍රකාශනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය හා වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සහ අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීම් තොරතුරුවල සාරාංශයකින් සමන්විත 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ 13(1) වගන්තිය සහ 1972 අංක 11 දරන රාජ්‍ය කෘෂිකාර්මික සංස්ථා පනතේ 23 වගන්තිය සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවෙහි ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 (6) ව්‍යවස්ථාවට ප්‍රකාරව මා විසින් පාර්ලිමේන්තුව ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි අදහස් කරන සමාලෝචිත වර්ෂයේ සංස්ථාවේ ක්‍රියාකාරිත්වය සම්බන්ධයෙන් වූ මගේ නිරීක්ෂණ මෙම වාර්තාවේ සහ 2018 ඔක්තෝබර් 22 පාර්ලිමේන්තුවේ සභාගත කරන ලද ගනුදෙනු පිළිබඳ වාර්තාවේ දැක්වේ.

1.2 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්රකාශනයන්ගෙන් තොර වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

1.3 විගණකගේ වගකීම

මාගේ විගණනය මත පදනම්ව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම මාගේ වගකීම වේ. මා විසින් උත්තරීතර විගණන ආයතනයන්ගේ ජාත්‍යන්තර විගණන ප්‍රමිතිවලට (ISSAI 1000 -1810) අනුරූප ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මාගේ විගණනය සිදු කරන ලදී. ආචාර ධර්මවල අවශ්‍යතාවන්ට මම අනුකූලවන බවට සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරවන්නේද යන්න පිළිබඳ සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාගැනීම පිණිස විගණනය සැලසුම්කර ක්‍රියාත්මක කරන බවට මෙම ප්‍රමිති අපේක්ෂා කරයි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන අගයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම්වලට අදාළවන විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම පිණිස පරිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණනයට ඇතුළත් වේ. තෝරාගත් පරිපාටින්, වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් අවදානම් තක්සේරු කිරීමද ඇතුළත් විගණකගේ විනිශ්චය මත පදනම් වේ. එම අවදානම් තක්සේරු කිරීම් වලදී, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස සංස්ථාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට සහ සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීමට අදාළ වන්නාවූ අභ්‍යන්තර පාලනය විගණක සැලකිල්ලට ගන්නා නමුත් ආයතනයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අදහස් නොකරයි. කළමනාකරණය විසින් අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය හා යොදාගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය ඇගයීම මෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම පිළිබඳ ඇගයීම ද විගණනයට ඇතුළත් වේ. විගණන විෂය පථය සහ ප්‍රමාණය තීරණය කිරීම සඳහා 1971 අංක 38 දරණ මුදල් පනතේ 13 වගන්තියේ (3) සහ (4) උපවගන්ති වලින් විගණකාධිපති වෙත අභිමතානුසාරී බලතල පැවරේ.

මගේ විගණන මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.4 අභිතකර විගණන මතය සඳහා පදනම

මාගේ වාර්තාවේ 2.2 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලට ගැලපීම් කර තිබුණේනම් අනුගාමී මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් බොහොමයක් මූලිකාංගවලට ප්‍රමාණාත්මක ලෙස බලපෑ හැකිව තිබුණි.

2. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

2.1 අභිතකර විගණන මතය

මෙම වාර්තාවේ 2.2 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවල වැදගත් බව හේතුවෙන් 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශ්‍රී ලංකා වැවිලි සංස්ථාවේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරිත්වය හා මුදල් ප්‍රවාහ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු නොකරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

2.2 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම

2.2.1. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවලට අනුකූල නොවීම

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

(අ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 01

- (i) 27 ඡේදය ප්‍රකාරව ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උපචිත පදනම මත ගිණුම් තැබිය යුතු බව දක්වා තිබුණද, සංස්ථාවේ වියදම් ගිණුම්ගත කිරීමේදී උපචිත පදනම වෙනුවට මුදල් පදනම සැලකිල්ලට ගෙන තිබුණි. විගණන නියැදි පරීක්ෂණයකදී අනාවරණය වූ පරිදි පෙර වර්ෂයන්ට අදාළව සමාලෝචිත වර්ෂයේ ගෙවන ලද රු.1,353,184 ක වියදම් සමාලෝචිත වර්ෂයේ වියදම් ලෙසත්, සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළව පසු වර්ෂයේදී ගෙවන ලද රු.1,429,559 ක වියදම් 2018 වර්ෂයේ වියදම් ලෙසත් ගිණුම් ගතකර තිබුණි. තවද සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළව සංස්ථාවේ උපචිත පදනම මත ගණනය කළ දේපළ බදු ආදායම රු.59,162,232 ක් වූ අතර, එම බදු ආදායමෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ ලැබුණු රු.25,285,441 ක ආදායම පමණක් ගිණුම්ගත කිරීම නිසා රු.33,872,791 කින් දේපළ බදු ආදායම උන ගණනය වී තිබුණි.

- (ii) 32 ඡේදයෙහි අස්ථිත්වයක් විසින් ප්‍රමිතයක් මගින් අවශ්‍ය කෙරෙන හෝ අවසර දී ඇති විටක හැර වත්කම් හා වගකීම් හෝ ආදායම් එකිනෙකට හිලවී නොකළ යුතුය යන්න සඳහන් කර තිබුණද, සමාගම විසින් ඊට පටහැනිව රු.551,425 ක් වූ ගස් විකුණුම් වියදම ආදායමට එරෙහිව කපා හැර ගිණුම්වල දක්වා තිබුණි.

(ආ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 16

- (i) ප්‍රමිතයේ 6 ඡේදයේ නිර්වචනයන්ට අනුව දේපළ පිරිසක උපකරණ හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කළ යුතු වුවත්, සංස්ථාව විසින් පාලනය කරනු ලබන වතු යායන් 12 කට අයත් ඉඩම් හෙක්ටයාර් 9863 ක දේපළ තක්සේරු කර කල්බදු දේපළ යටතේ ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි.
- (ii) ප්‍රමිතයේ 34 වන ඡේදයේ සඳහන් විධිවිධාන පරිදි ක්‍රියාකර වත්කම් යාවත්කාලීන අගයයන් මත ගිණුම් ගතකළ යුතු වුවත්, මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ශුද්ධ අගය රු.750,687,203 ක් වූ ඉඩම්, ගොඩනැගිලි, යන්ත්‍රෝපකරණ, වාහන සහ ගෘහභාණ්ඩ

යනාදී වත්කම් මේ දක්වා ප්‍රත්‍යාගණනය කර සාධාරණ වටිනාකමට ගිණුම් ගතකර නොතිබුණි.

- (iii) 37 ඡේදය අනුව එක සමාන ස්වභාවයක් හා භාවිතයක් පවතින වත්කම් පමණක් බාණ්ඩකර ගිණුම්ගත කළ යුතු බව දක්වා තිබුණද, රු.824,772 ක පරිගණකද, රු.4,789,890 ක ගෘහ භාණ්ඩ හා සවි කිරීම්ද, රු.18,519,824 ක උපකරණ ද යන අයිතමයන් සියල්ලම “උපකරණ හා ගෘහ භාණ්ඩ ගිණුම” ලෙස ගිණුම් ගතකර තිබුණි.
- (iv) 59 ඡේදය පරිදි ඉඩම් සංවර්ධන සහ ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ පිරිවැය එම පිරිවැයෙන් ලැබෙන ප්‍රතිලාභ ලබා ගන්නා කාලපරිච්ඡේදය පුරා ක්ෂය කළයුතු බව දක්වා ඇත්, 1985 වර්ෂයේ දරන ලද රු.25,345,972 ක ඉඩම් සංවර්ධන පිරිවැය සමාලෝචිත වර්ෂය දක්වාම ක්ෂය කර නොතිබුණි.

(ඇ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 40

1982 වර්ෂයේදී ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවෙන් ලද ඉඩම්වලට අදාළව මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ දක්වා ඇති රු.1,611,520,641 ක ආයෝජන දේපල නම් වූ ශේෂය සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 40 හි සඳහන් පහත හෙළිදරවු කිරීම් කර නොතිබුණි.

- (i) 75(අ) ඡේදය පරිදි දේපළ අගය කිරීම සඳහා භාවිතා කරන ලද්දේ සාධාරණ වටිනාකම් ආකෘතියද, පිරිවැය ආකෘතියද යන්න.
- (ii) 75(ඌ) ඡේදය පරිදි යටෝක්ත ආයෝජන දේපළ වලට අදාළ ගැණුම්, ඉදිකිරීම්, සංවර්ධනය කිරීම්, අලුත්වැඩියා, නඩත්තු හෝ වැඩිදියුණු කිරීම්වලට අදාළ ගිවිසුම්මය බැඳීම් තිබේද යන්න.
- (iii) 78 (අ) ඡේදය පරිදි ආයෝජිත දේපළෙහි විස්තරයක් එනම් 1982 පෙබරවාරි 27 දිනැති අංක 181/12 දරන ගැසට් පත්‍රය මඟින් සංස්ථාව වෙත පවරා දෙන ලද තේ වතු වල භූමි ප්‍රමාණය.

(ඈ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 41

ප්‍රමිතයේ 4 වන ඡේදය ප්‍රකාරව වන වගාව පරිභෝජ්‍ය ජීව විද්‍යාත්මක වත්කම් යටතේ ගිණුම්ගත කළ යුතු වුවත්, පිරිවැය රු.23,191,779 ක් වූ වන වගාව ධාරක ජීව විද්‍යාත්මක වත්කම් යටතේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ දක්වා තිබුණි.

2.2.2 ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති

පහත නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (අ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 8 හි 39 සහ 40 ඡේද ප්‍රකාරව ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති පිහිටුවීම හා අත්හැරීම පිළිබඳව දක්වා ඇති විධිවිධානයන් පරිදි කටයුතු නොකර 2015 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල රු.4,577,424 ක ඉඩම් සංවර්ධනය කිරීමේ පිරිවැය වර්ෂ 15 කින් ක්ෂය කර අවසන් විය යුතු බවට අනාවරණය කර තිබුණු ගිණුම් ප්‍රතිපත්තිය ඊට පසු වර්ෂයේ එනම් 2016 වර්ෂයේදී සහ සමාලෝචිත වර්ෂයේදී කිසිදු හෙළිදරවු කිරීමකින් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් ඉවත් කර තිබුණි.

- (ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ ඇතුළත් රු.491,778,619 ක ධාරක ජීව විද්‍යාත්මක වත්කම් පරිනත නොවූ වගාවේ සිට පරිනත වූ වගාව දක්වා මාරු කිරීමට අදාළ ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති හෙළිදරවු කර නොතිබුණි.
- (ඇ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ ඉදිරිපත් කළ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය අනුව පාරිභෝජ්‍ය ජීව විද්‍යාත්මක වත්කම් තක්සේරුකර අගය අඩුවීම හෝ වැඩිවීම විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයේ දක්වන බවට සඳහන් කර තිබුණද, 2012 වර්ෂයේ රු.3,312,160,200 කට අගයකර තිබුණු එම වත්කම් එවැනි තක්සේරුවකින් තොරව එම අගයටම සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේද දක්වා තිබුණි.
- (ඈ) 1996 වර්ෂයට පෙර සිට පැවත එන රු.1,591,349 ක අඩමාණ ණය ශේෂය සඳහා පදනම් වූ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් හෙළිදරවු කර නොතිබුණි.

2.2.3 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (අ) මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ජංගම වත්කම් ලෙස දක්වා ඇති වතුයායන් හතරකට අදාළ රු.3,963,592 ක තේ පැළ තවාන් වර්ෂ අවසානයට භෞතිකව නොපැවති බව නිරීක්ෂණය වූ අතර, රු.1,253,378 ක් ලෙස දක්වා ඇති වතු යායන් දෙකකට අදාළ තේ පැළ තවාන් තොගයද කල් ඉකුත් වීම නිසා වටිනාකම ශුන්‍ය වීමෙන් රු.5,216,970 ක් ජංගම වත්කම් වැඩියෙන් නිරූපණය කර ඇති අතර, වර්ෂයේ ලාභය ද එම ප්‍රමාණයෙන් අධි ගණනය වී තිබුණි.
- (ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට කැලෑ බොක්ක, මීටලන්ඩ් හා රංගල යන වතු යායන්හි නිම් තේ තොග භෞතික ගණනය කිරීමකින් තොරව රු.13,969,789 ක පොත් අගය සැලකිල්ලට ගෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර තිබුණි.
- (ඇ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන මඟින් අනාවරණය කර ඇති වර්ෂ 2013-2017 කාලපරිච්ඡේදයට අයත් රු.23,191,779 ක වන වගාවන් පරිනත නොවූ වගාවන් ලෙස ගිණුම්ගත කළ යුතු වුවත්, එසේ වර්ගීකරණය කර ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි. තවද මෙම පරිනත නොවූ වගාව සඳහා සඳොස් ලෙස සමාලෝචිත වර්ෂයේ රු.757,763 ක් ක්‍රමක්ෂය කර තිබුණි.
- (ඈ) වතුයායන්හි මාසික තේ දළ ඵලදාව පදනම් කර ගනිමින් නාමමාත්‍රිකව ගණනය කරන ලද රු.15,688,237 ක් වූ සමාලෝචිත වර්ෂයේ කළමනාකරණ ගාස්තුව, ප්‍රධාන කාර්යාලයේ ආදායමක් හා වතුයායන්හි වියදමක් ලෙස ගිණුම් තැබීම නිසා සමාලෝචිත වර්ෂයේ එම වටිනාකමින් ආදායම හා වියදම අධි ගණනය වී තිබුණි.
- (ඉ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල කොටසක් ලෙස ඉදිරිපත් කරන ලද මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය පහත ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු සහිතව පිළියෙල කර තිබුණි.
 - (i) ගෝමර වතුයායේ ලෙබනන් කර්මාන්ත ශාලාවේ වහල අලුත්වැඩියා කිරීම සඳහා වූ රු.2,754,250 ක ඇස්තමේන්තු නොකරන ලද වැඩවල වටිනාකම වන රු.2,094,230 ක ප්‍රමාණය ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම්වල ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහයේ වැඩි වීමක් ලෙස ගිණුම්ගත කර තිබුණි.
 - (ii) 2008 හා 2011 වර්ෂයන්හිදී හුන්නස්ගිරිය වතුයාය විසින් පැළ තවාන් සඳහා කළ රු.732,397 ක වියදමක් සඳොස් ලෙස සමාලෝචිත වර්ෂයේ ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් වලින් ලද ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහයක් ලෙස මුදල් ප්‍රවාහයේ වාර්තා කර තිබුණි.

- (iii) සමාලෝචිත වර්ෂයේ ආදායම් ප්‍රකාශනයේ ආයතන හා පරිපාලන වියදම් යටතේ රු.27,835,515 ක පාරිතෝෂිත වෙන්කිරීම් වියදම් දක්වා තිබුමින් එය මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ බදු පෙර ලාභයට රු.36,159,924 ක් ලෙස ගැලපීම් කර තිබුණි. ඒ අනුව මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ කාරක ප්‍රාග්ධන වෙනස්වීම්වලට පෙර අලාභය රු.8,324,409ක් අඩුවෙන් සටහන් කර තිබුණි.
 - (iv) සමාලෝචිත වර්ෂයේ විකුණුම් පිරිවැය යටතේ ගැලපීම් කරන ලද රු.25,272,138 ක නිවාඩු දින දීමනා වටිනාකම බදු පෙර ලාභයට එකතු කර සමාලෝචිත වර්ෂයේ මුදලින් ගෙවන ලද රු.16,013,348 ක් වූ වටිනාකම මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් යටතේ මුදල් ගලා යෑම් ලෙස ගැලපීම් කළ යුතුය වුවද, එහි ශුද්ධ බලපෑම වූ රු.9,258,790 ක වටිනාකම මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ බදු පෙර අලාභයට ගැලපීම් කර තිබුණි.
 - (v) මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය අනුව මුදලින් ගෙවන ලද පාරිතෝෂිත වගකීම් ප්‍රමාණය රු.43,716,033 ක් ලෙස දක්වා තිබුණද සත්‍ය වශයෙන් ගෙවන ලද ප්‍රමාණය රු.48,099,619 ක් වූයෙන් කාරක ප්‍රාග්ධන වෙනස් වීම් රු.4,383,586 ක් අඩුවෙන් ගිණුම්ගත කර තිබුණි.
 - (vi) සංස්ථාවේ ස්ථාවර තැන්පතුවක් සඳහා ලැබුණු රු.757,992 ක පොලී ආදායම මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් යටතේ නොදක්වා, එම පොලිය නැවත ආයෝජනය කිරීම පමණක් ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් යටතේ දක්වා තිබුණි.
- (ඊ) 2015 වර්ෂයේ කම්කරු විනිශ්චයාධිකාර නඩුවකදී සංස්ථාව ගෙවා තිබූ රු.1,910,225 ක වන්දි මුදල එම වර්ෂයේ වියදමක් ලෙස ගිණුම් ගතකළ යුතුව තිබුණද එසේ නොකර තිබී සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ජංගම වත්කම් හා ජංගම වගකීම් යටතේ පෙන්වා තිබුණි.
- (උ) තේ දළ ලබා දීම වෙනුවෙන් 2014 වර්ෂයේ තේ දළ ගැනුම්කරුවන්ගෙන් ලබාගෙන ඇති රු.3,582,523 ක අත්තිකාරම් ශේෂය පියවා ඇති බව විගණනයට තහවුරු කර තිබියදී තවදුරටත් ගෙවිය යුතු ශේෂයක් ලෙස මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ජංගම වගකීම් යටතේ දක්වා තිබුණි.
- (ඌ) ස්ථාවර තැන්පතු සඳහා සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළ රු.339,262 ක පොලී ආදායමක් අඩුවෙන් ගිණුම් ගතවීම නිසා සමාලෝචිත වර්ෂයේ සංස්ථාවේ අලාභය එම ප්‍රමාණයෙන් අධි ගණනය වී තිබුණි.
- (එ) හෙයාපාර්ක් වතුයාය විසින් ගොඩනැගිලි අලුත්වැඩියාවක් සඳහා දරන ලද රු.39,330 ක පිරිවැය රු.142,340 ක් ලෙස රු.103,010 කින් අධි ගණනය කර ප්‍රාග්ධනික කර තිබුණි.
- (ඒ) 2011 හා 2012 වර්ෂවල ඔපල්ගල හා මීඬිලන්ඩ් වතුයායන්වල එකතුව රු.11,162,741ක වියදමින් ආරම්භ කර තිබුණු රබර් වගාව අසාර්ථක වී තිබුණු අතර, මෙම වගාවෙන් සියයට 60 කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් විනාශ වී ගොස් ඇති අතර ඉතිරි වගාවද මේ දක්වා පරිනත තත්ත්වයට පත් වී නොමැත. නමුත් 2011 වර්ෂයේ සිටම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මෙම පිරිවැය සඳහා ක්‍රමක්ෂය ගණනය කර ඇති අතර, සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ද රු.329,097 ක ක්‍රමක්ෂය ගිණුම්ගත කර තිබුණි.
- (ඔ) සංස්ථාවට අයත් පරිනත තේ වගාවන් ආරම්භ කළ වර්ෂය පිළිබඳව නොසලකා ක්‍රමක්ෂය ගණනය කිරීම සිදු කරන අතර, 2012 වර්ෂය තෙක් පැවැති වගාවන් වර්ෂ 42 ක් ක්‍රමක්ෂය කර තිබුණි. ඉන් පසුව ඉතිරි වූ ශුද්ධ අගය මත වර්ෂ 58 ක කාලයක් පුරා ක්‍රමක්ෂය ගණනය කරනු ලබයි. මේ නිසා මේ වන විට ක්ෂය කිරීම් අවසන් විය යුතු වර්ෂ සියය ඉක්මවූ තේ ගස්

570,315 ක වගාවන් සඳහා සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ද ක්‍රමක්ෂය ගණනය කර ගිණුම් ගතකර තිබුණි.

- (ඕ) 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට පොල් සංවර්ධන මණ්ඩලයෙන් ලැබිය යුතු මුදලක් වෙනුවෙන් හිලවකර ඇති රු.686,000 ක කාර්යාල කුලී වටිනාකම, තවදුරටත් ගෙවිය යුතු වියදම් යටතේ ගිණුම්ගත කර මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ජංගම වගකීම් යටතේ දක්වා තිබුණි.
- (ක) දේපළ පිරිසත උපකරණ තුළ ඇතුළත් ගොඩනැගිලි, උපකරණ, ගෘහ භාණ්ඩ හා වාහන වලට අදාළව ක්ෂය ගණනය කිරීමේ දෝෂ හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ රු.636,820 ක ක්ෂය වටිනාකමක් වැඩියෙන් ගිණුම්ගත කර තිබුණි.
- (ච) වර්ෂ කිහිපයකට පෙර ගල්පිල්ල වතුයායෙහි පැළ තවාන් සඳහා භූමිය සකස් කිරීමට රු.347,866 ක වියදමක් දරා තිබුණු අතර, අදාළ අරමුණ ඉටුකර නොගැනීම නිසා මේ වන විට සමාගමට එම වියදම ආර්ථික ප්‍රවීණතා ජනිත නොකරන වියදමක් බවට පත්ව ඇතත්, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයටද එය වියදමක් ලෙස හඳුනා නොගෙන විලම්භිත වත්කම් යටතේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයෙහි දක්වා තිබුණි.

2.2.4 නොසැසඳුණු පාලන ගිණුම්

අන්තර් වතු පාලන ගිණුම්වල හර හා බැර ශේෂයන් අතර රු.1,930,180 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය විය.

2.2.5 පැහැදිලි නොකළ වෙනස්කම්

පහත නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (අ) ධාරක ජීව විද්‍යාත්මක වත්කම්, පාරිභෝජ්‍ය ජීව විද්‍යාත්මක හා දේපළ පිරිසත උපකරණ යන ස්ථාවර වත්කම් ලේඛන සහ අදාළ වත්කම් සටහන් කළ ලෙපර් ගිණුම් අතර, පිළිවෙලින් රු.356,511,198 ක, රු.78,757,739 හා රු.83,649,011 ක වෙනස්කම් පැවතුණි.
- (ආ) ප්‍රධාන කාර්යාලයේ ජංගම ගිණුම් හා වතු 06 ක ජංගම ගිණුම් අතර රු.27,031,206 ක තුළනය නොවූ බැර ශේෂයක්ද, වතු 07 ක රු.11,459,752 ක තුළනය නොවූ හර ශේෂයක්ද නිරීක්ෂණය වන අතර, මෙම ශේෂ එකිනෙකට හිලව කිරීමෙන් ඇති වූ රු.15,571,454 ක ශුද්ධ ශේෂය මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ වතු ජංගම ගිණුම් ශේෂයක් ලෙස ජංගම වගකීම් යටතේ පෙන්වා තිබුණි.

2.2.6 ලැබිය යුතු හා ගෙවිය යුතු ගිණුම්

පහත නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (අ) ජංගම වත්කම් යටතේ දක්වා ඇති රු.106,392,662 ක ණය ගැනි ශේෂය තුළ අවුරුදු 15 ට වැඩි, 05 – 15 ත් අතර, හා 03 – 05 ත් අතර, පිළිවෙලින් රු.16,285,002, රු.79,512,499 හා රු.1,534,980 ක ණය ගැනි ශේෂ අයකර ගැනීමට සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ද ඵලදායී ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි.
- (ආ) වතුයායන්හි ණයගැනි ශේෂයන් තුළ වර්ෂ 1ත් 10ත් අතර පැරණි රු.4,098,854 ක් වටිනා උත්සව අත්තිකාරම් ශේෂ 11 ක් හා වර්ෂයක් හෙළිදරව් කර නොමැති රු.693,737 ක වටිනාකමකින් යුත් අනෙකුත් විවිධ ණයගැනි ශේෂ 10 ක් පැවතුණි. මෙම ශේෂ නිරවුල් කර ගැනීමට සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විටද කටයුතු කර නොතිබුණි.

- (ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට ප්‍රධාන කාර්යාලයේ රු.249,480,276 ක ණයහිමි ශේෂයෙන් රු.225,800,668 ක් හෙවත් සියයට 91 ක් වර්ෂ පහ ඉක්මවූ ණය හිමි ශේෂ බව හඳුනාගෙන ඇති අතර, මෙම ශේෂ නිරවුල් කිරීමට සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය වන විටත් සංස්ථාව අපොහොසත්ව තිබුණි.
- (ඈ) 2014 ඔක්තෝබර් 15 දින සංස්ථාවේ සභාපතිවරයා ගිවිසුමකට එළඹීමකින් තොරව රු.මිලියන 6 ක ණය මුදලක් එක් වැවිලි සමාගමකට ලබා දී ඇති අතර සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට ද එයින් රු.1,916,092 ක් අය නොවී පැවතුණි.

2.2.7 විගණනය සඳහා සාක්ෂි නොවීම.

පහත නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ පිරිවැය රු.1,119,439,438 ක් වූ ඉඩම් ගොඩනැගිලි, වාහන, යන්ත්‍ර උපකරණ, කාර්යාල උපකරණ ද එම වත්කම් සඳහා රු.368,752,219 ක සමූචිත ක්ෂය වෙන් කිරීම් ද, දක්වා තිබුණු අතර එක් එක් වත්කම්වල අයිතිය තහවුරු කර ගැනීම සඳහා ඔප්පු/බලපත්‍ර, ලියාපදිංචි සහතික සංස්ථාව සතුව නොතිබුණි.
- (ආ) ප්‍රධාන කාර්යාලයේ ලෙජර් ගිණුම් අනුව පරිභෝජ්‍ය ජීව විද්‍යාත්මක වත්කම් ශේෂය රු.229,104,709 ක් වුවද, ස්ථාවර වත්කම් ලේඛනය අනුව එවැනි වත්කමක් සඳහා ශේෂයක් දක්වා නොතිබුණි. ප්‍රධාන කාර්යාලයේ දක්වා තිබූ ශේෂය සනාථ කර ගැනීම සඳහාද ගස් වගාකර ඇති වතු යායන්, ක්ෂේත්‍ර හෝ ගස් වර්ග සහ ප්‍රමාණය පිළිබඳ තොරතුරු විගණනයට ඉදිරිපත් නොකෙරුණි.
- (ඇ) ප්‍රධාන කාර්යාලයේ හා වතු යායවල පිළිවෙලින් රු.170,050,970 ක හා රු.15,212,573 ක් වශයෙන් එකතුව රු.185,263,543 ක් වූ ණයහිමි ශේෂ සහ එකතුව රු.31,884,203 ක ණය ගැති ශේෂ 09 ක් සඳහා ශේෂ සනාථන විගණනයට ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.
- (ඈ) 2006 වසරේ සිට ආපසු ගෙවනු ලබන ටෙන්ඩර් තැන්පතු ලෙස වතුයායන් 12 ක රු.6,379,570 ක ශේෂයක් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ජංගම වගකීම් යටතේ සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ද දක්වා තිබුණු අතර, මේවා කුමන ටෙන්ඩර් වෙනුවෙන් ආපසු ගෙවිය යුතු තැන්පතු ද යන්න හෝ සත්‍ය වශයෙන් ටෙන්ඩර් තැන්පතුද යන්න හෝ සනාථ කර ගැනීමට කිසිදු සාක්ෂියක් විගණනයට ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.
- (ඉ) 2006 වර්ෂයටත් පෙර සිට පැවත එන එකතුව රු.5,918,678 ක විවිධ ණය හිමි ශේෂයන් සහ එකතුව රු.95,761,828 ක ණයගැති ශේෂයන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ දක්වා ඇති අතර, මෙම ණය ගැති සහ ණය හිමි ශේෂ පිළිබඳව උප ලේඛනයක්ද සංස්ථාව සතුව නොතිබුණි.
- (ඊ) 2012 වර්ෂයටත් පෙර සිට පැවත එන රු.1,933,043 ක අක්‍රීය ගිණුම් ශේෂයක් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ද මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ ජංගම වගකීම් තුළ අනෙකුත් ගෙවිය යුතු දෑ ලෙස දක්වා තිබුණු අතර, මෙම ශේෂය සනාථ කර ගැනීම සඳහා ඊට සම්බන්ධ කිසිදු ලේඛනයක් හෝ තොරතුරක් විගණනයට ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.

2.2.8 නීති රීති , රෙගුලාසි හා කළමනාකරන තීරණ වලට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසිවලට යොමුව	අනුකූල නොවීම
(අ) 2003 ජුනි 02 දිනැති අංක 12 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛයේ 6.5.1 ඡේදය	මූල්‍ය වර්ෂයක් අවසාන වී දින 60 ක් ඇතුළත අස්ථිත්වයට අදාළ වාර්ෂික ගිණුම් විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු වුවද, සමාලෝචිත වර්ෂයේ සංස්ථාවේ ගිණුම් විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කර තිබුණේ 2019 සැප්තැම්බර් 06 දින වන අතර, මේ වන විට ගිණුම් ඉදිරිපත් කළ යුතු කාලය වර්ෂ 1 ½ කින් ඉක්ම ගොස් තිබුණි.
(ආ) 1980 අංක 46 දරන සේවා නියුක්තිකයින්ගේ භාර අරමුදල් පනතේ ii කොටසේ 16(i) වගන්තිය හා 1958 අංක 15 දරන සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනතේ 15 වන වගන්තිය	සේවා යෝජක විසින් තම සේවකයාගේ මුළු ඉපයුම්වලට අදාළව දායක මුදල් ගණනය කර ඊළඟ මාසයෙහි අවසන් දින හෝ ඊට පෙර අරමුදල වෙත ප්‍රේශණය කළ යුතු වුවත්, 2006 වර්ෂයේ සිට සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය දක්වා නොගෙවූ රු.17,699,132 ක සේවා නියුක්තිකයින්ගේ භාර අරමුදල් වගකීම්ද, රු.406,826,195 ක් වූ සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් වගකීම්ද සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් දින දක්වා ගෙවීමට කටයුතු කර නොතිබුණු අතර, මේ නිසා සංස්ථාවට රු.50,196,414 ක අධිභාර වගකීමක්ද ජනිත වී තිබුණි.
(ඇ) 1983 අංක 12 දරන පාරිතෝෂික පනතේ 5 වන කොටසේ (I)	සේවකයකු සේවයෙන් අස් වී හෝ විශ්‍රාම ගොස් මාසයක් තුළ පාරිතෝෂික මුදල් ගෙවිය යුතු වුවත්, 1970 සිට 2017 ඔක්තෝබර් 31 දින දක්වා සේවයෙන් ඉවත් වූ සේවකයින් සඳහා ගෙවිය යුතු එකතුව රු.230,756,034 ක් වූ පාරිතෝෂික වගකීම් සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් දින වන විටත් ගෙවා නොතිබුණි. මේ නිසා සංස්ථාවට රු.14,841,411 ක අධිභාර වගකීමකටද යටත් වීමට සිදුව තිබුණි.
(ඈ) 1980 අංක 46 දරන සේවා නියුක්තියන්ගේ භාර අරමුදල් පනතේ 44 (ආ) වගන්තිය	ජීවන වියදම් දීමනාවද ඇතුළත් සේවකයාගේ ඉපයීම මත දායක මුදල ගණනය කළ යුතු වුවත්, සංස්ථාව අදාළ දායක මුදල සේවකයාගේ මූලික වැටුප මත පදනම්ව ගණනය කිරීම නිසා සේවා නියුක්තියන්ගේ භාර අරමුදල් දායක මුදල රු.217,019 කින් අඩුවෙන් ගණනය කර ගිණුම් ගතකර තිබුණි.
(ඉ) 1958 අංක 15 දරන සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනතේ 47 (ආ) වගන්තිය	සේවක අර්ථසාධක අරමුදල සඳහා සේවකයාගේ හා සේවයෝජකයාගේ දායකත්වය ජීවන වියදම් දීමනාවද ඇතුළත් සේවකයාගේ ඉපයීම මත ගණනය කළ යුතු වුවත්, සංස්ථාව සමාලෝචිත වර්ෂයේ අදාළ දායක මුදල සේවකයින්ගේ මූලික වැටුප මත ගණනය කිරීම නිසා රු.442,442 ක මුදලකින් අර්ථසාධක අරමුදල අඩුවෙන් ගණනය කර ගෙවා තිබුණි.

03. මූල්‍ය සමාලෝචනය

03.1 මූල්‍ය ප්‍රවීණතාව

ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව, 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා සංස්ථාවේ මූල්‍ය ප්‍රවීණතාව රු.94,932,600 ක අලාභයක් වූ අතර, ඊට අනුරූපව ඉකුත් වර්ෂයේ අලාභය රු.150,916,820 ක් වූයෙන් ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව සමාලෝචිත වර්ෂයේ අලාභය රු.55,984,220 කින් අඩු වී තිබුණි. ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව සමාලෝචිත වර්ෂයේදී සංස්ථාවේ නිමි තේ සහ අමු තේ දළ අලෙවි ආදායම ආදායම රු.233,209,118 කින් වැඩි වීම ඉහත අලාභය අඩු වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

සමාලෝචිත වර්ෂය හා ඉකුත් වර්ෂ 04 ක මූල්‍ය ප්‍රවීණතාව විග්‍රහ කිරීමේදී 2013 වර්ෂයේ අතිරික්තය රු.233,346,559 ක් වූ අතර, 2014 වර්ෂයේදී එය රු.247,673,971 ක් දක්වා වැඩි වී තිබුණි. මූල්‍ය ප්‍රවීණතාවට සේවක පාරිශ්‍රමික හා ජංගම නොවන වත්කම් සඳහා ක්ෂය නැවත ගැලපීමේදී 2013 වර්ෂයේදී රු.233,346,559 ක් වූ දායකත්වය සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට රු.502,277,402 ක් දක්වා වැඩි වී තිබුණි.